

ICF

En tankemodell och ett verktyg i det dagliga vårdarbetet och för forskning

Beskriv ordet hälsa! Tio personer skulle ge tio svar. För att komma runt problematiken har WHO tagit fram en klassifikation som ger oss ett gemensamt språk för hälso- och sjukvårdspersonal och patienter att beskriva hälsa och hälsorelaterade tillstånd.

Funktionshinder ställs ofta inför svårigheter att klara av sin vardag. Det kan bero på hinder i omgivningen, att hjälpmedel saknas eller att personens egen kapacitet är begränsad. Med hjälp av världshälsoorganisationens (WHO) nya klassifikation International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) kan man nu identifiera var det huvudsakliga problemet med personens funktionshinder ligger. Och därmed lättare bestämma inriktning på lämpliga åtgärder.

Kompletteringar

Målet är att ICF ska ge oss ett samlat och standardiserat språk för att beskriva hälsa och hälsorelaterade tillstånd. Klassifikationen ska även fungera som ett verktyg i såväl kliniskt arbete som forskning. Men i den praktiska vardagen räcker den inte till. Kompletteringar i form av sjukdomspecifika instrument behövs. Mätning, bedömning och utvärdering inriktas då mot patientens sjukdom, upplevda problem och möjligheter.

EDAQ - ett instrument

Instrument, nya som gamla, bör knytas till ICF. Att först finna orsaken till funktionshindret och sedan utifrån det bedöma vad personen har för behov och slutligen sätta upp mål för behandlingen, underlättar för både patienten och den som utför behandlingen. Evaluation of Daily Activity Questionnaire (EDAQ) är ett diagnosspecifikt formulär och exempel på ett instrument som knyter an till ICF's komponenter: kroppsfunktion och kroppsstruktur, aktivitet/delaktighet och omgivningsfaktorer. Patienten får efter att ha utfört vardagliga aktiviteter utan och med hjälpmedel bedöma sin fysiska förmåga och sina behov.

Möjliga effekter

Förhoppningsvis kommer ICF att innebära en förbättrad kommunikation mellan olika yrkesgrupper, inklusive människor med funktionshinder. Missförstånden kan på så vis minska och rätt behandling kan utföras av den lämpligaste personalgruppen inom vården. Men det kommer att krävas mycket arbete för att klassifikationen ska fungera som en generell modell i hälso- och sjukvården. En förutsättning är att användandet av ICF kommer att bli kostnadseffektivt för både individ och samhälle.

TEXT ULLA NORDENSKIÖLD LEG ARBETSTERAPEUT,
MED DR GÖTEBORG

Fakta om ICF

- International Classification of Functioning, Disability and Health är på svenska översatt till Klassifikation av funktionstillstånd och funktionshinder.
- utkom 2001 av världshälsoorganisationen (WHO). Den svenska översättningen finns tillgänglig hösten 2002 på Socialstyrelsen.
- har som mål att ge ett samlat och standardiserat språk för att beskriva hälsa och hälsorelaterade tillstånd, samt att vara ett verktyg såväl i kliniskt arbete som vid forskning.
- ersätter den tidigare klassifikationen International classification of impairment, disabilities and handicaps (ICIDH).
- består av komponenterna kroppsfunktion och kroppsstruktur, aktivitet och delaktighet. Den innebär klassifikation av "hälsokomponenter" och inte konsekvenser av sjukdom som i ICIDH.
- ska gälla i hela världen och det nordiska samarbetet fortsätter inom ramen för det nordiska klassificeringscentret.